

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ, ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ТА ІНФОКОМУНІКАЦІЇ**

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Український державний університет науки і технологій**

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ, ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ТА ІНФОКОМУНІКАЦІЇ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
3-4 березня 2025 р.**

Дніпро
2025

Організатори конференції:

кафедра економічної інформатики

Українського державного університету науки і технологій;

Національний університет «Запорізька політехніка».

Склад редакційної групи:

Л.І. Лозовська, Л.М. Бандоріна, Л.М. Савчук, К.О. Удачина

Економічна кібернетика : управління даними, хмарні технології та інфокомунікації : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 3-4 березня 2025 р. Дніпро : УДУНТ, 2025. 230 с.

Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої дослідженню, розробці та використанню моделей вирішення завдань у складних управлінських системах, інструментів та методів управління даними, їх організації, безпеці, використанню, обміну, архівуванню, сучасних хмарних технологій.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, аспірантам, що займаються дослідженнями проблем у сфері економіко-математичного моделювання, розробки та використання комп'ютерних систем та інформаційних технологій в бізнесі, а також практичним працівникам.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і достовірність матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

МОДЕЛІ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ У СКЛАДНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ СИСТЕМАХ

<i>Бандоріна Л.М., Дідус О.М., Климкович Т.О.</i> ПРОЕКТУВАННЯ ТА РОЗРОБЛЕННЯ МОДУЛЯ АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ	7
<i>Бандоріна Л.М., Завгородній К.О., Жилюк Є.В.</i> МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТА ВИСНОВКИ ДЛЯ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ	14
<i>Білоцерківець В.В., Кошевий М.В., Самойленко Є.Г., Смірнов В.В.</i> РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	20
<i>Бушуєв М.Б., Петренко В.О., Фонарьова Т.А.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОКОМУНІКАЦІЙ ПРИ ПРИЙНЯТТІ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ НА ЗАСАДАХ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	28
<i>Делієв С.К., Завгородня О.О.</i> МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У РЕГІОНАЛЬНИХ СМАРТ-ПРОЄКТАХ	35
<i>Завгородня О.О., Жмуренко В.Г., Ткаленко Д.Д.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ	40
<i>Іщук С.О.</i> ТЕНДЕНЦІЇ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	45
<i>Каніщев І.А.</i> ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ: ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТА РИНКОВОЇ СТІЙКОСТІ	50
<i>Коробка Ю.В.</i> МОДЕЛІ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ФРАНЧАЙЗЕРІВ НА ІНОЗЕМНІ РИНКИ	55
<i>Косолапов А.А., Романенко А.Ю.</i> ЕВРИСТИЧНИЙ МЕТОД ПОБУДОВИ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ІНФОКОМУНІКАЦІЙ В СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ... ..	61
<i>Kudria Y.V.</i> INCREASING THE COMPETITIVENESS OF REGIONAL INDUSTRY ON THE BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: FROM IMPERATIVES AND MECHANISM TO METHODS	67
<i>Лебедева В.К., Рудницька Н.С.</i> СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	78
<i>Лебедева В.К., Ярошенко В.В.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЧИННИКІВ НА МІЖНАРОДНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	83

ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Завгородня О.О.

*доктор економічних наук, професор, професор кафедри
міжнародної економіки і соціально-гуманітарних дисциплін*

Жмуренко В.Г.

аспірант ОНП «Економіка» (3-й курс, спеціальність СІ - Економіка)

Ткаленко Д.Д.

аспірант ОНП «Економіка» (2-й курс спеціальність, СІ - Економіка)

Український державний університет науки і технологій

м. Дніпро, Україна

Анотація. Обґрунтована актуальність дослідження міжнародних конкурентних переваг національної економіки в умовах конкурентних викликів глобалізації. Акцентовано, що гіперконкуренція, атрибутами якої є агресивне суперництво, швидкість й асиметричність дій та протидій конкурентів, унеможливорює виграш в економічному суперництві поза інноваційним шляхом розвитку. Обґрунтовано провідну роль національної інноваційної системи щодо формування, відтворення та реалізації міжнародних конкурентних переваг інноваційного походження.

Ключові слова: глобалізація, конкуренція, конкурентні переваги, інновації, інноваційна система, національна економіка, стратегія розвитку.

Постановка проблеми. На початку третього тисячоріччя процеси глобалізація охоплюють всю земну кулю і через посередництво майже всюдисутніх мережових інформаційно-комунікаційних технологій перетворюють людство у спільноту (мегасистему (М. Кастельс), суперорганізм (Е. Янч)), базисні елементи якої мають інституційну, організаційну і технологічну можливість працювати та самовідтворюватися як єдине, багато у чому суперечливе ціле у реальному часі в планетарному масштабі [1, С.240].

Одним із супутніх ефектів глобалізації є істотні зміни в характері міжнародної конкуренції, а саме формування такого феномена як гіперконкуренція (hypercompetition), атрибутами якої є агресивне суперництво, блискавична швидкість й асиметричність дій та протидій конкурентів, заснована на інноваціях кастомізація та маркетингові експерименти [2].

Аксіомою економічного сьогодення є критична залежність позиціонування країни у глобальному наддинамічному конкурентному просторі від її міжнародної конкурентоспроможності, підойми якої закладаються наукоємною системою факторних детермінант, проривними та адаптивними інноваціями, смарт-технологіями. Підґрунтям для формування та відтворення цих переваг є потужні інтегровані до глобальних ланцюгів створення вартості промислові кластери, що органічно поєднують у собі всі складові життєвого циклу продукції, його ресурсної, сервісної й інфраструктурної підтримки [3], а також інноваційно-інвестиційні інститути стратегічного розвитку. Платформою реалізації – глобальна мережа торговельних відносин та експортно-імпортних потоків.

Виклад основного матеріалу. Усвідомлення зазначених обставин спонукає науковців до активного дослідження проблематики конкурентоспроможності в контексті метаморфоз глобального конкурентного середовища, так і процесів інститутотворення. Зокрема, у роботах макроекономічного напрямку значна увага приділяється дослідженню кластерних форм організації та провадження інноваційної діяльності (Ю. Бажал, В. Білоцерківець, М. Брун, М. Войнаренко, Н. Краус, Б. Лундвалл, Дж. Мур, Р. Нельсон, М. Портер, А. Соколенко, К. Фрімен та ін.), ефективність яких на тлі вичерпання резервів екстенсивного зростання (природних ресурсів, географічного становища країни, некваліфікованої робочої сили, тощо) розглядається як істотна детермінанта сталого соціально-економічного розвитку. Серед множини представлених концепцій перевага віддається такому макромеханізму розробки, реалізації та комерціалізації нововведень як національна інноваційна система (НІС).

Відзначимо, що у теоретичному плані концепція НІС уособлює в собі, з одного боку, сучасний погляд на інноваційну діяльність як на неперервний процесу створення й комерціалізації інтелектуального продукту й інноваційної продукції, інтенсивність якого визначається темпами НТП та потужністю конкуренції, а результативність та ефективність - дією організаційних чинників та регуляторних механізмів. А з іншого, - узагальнює новітні досягнення в сфері менеджменту й пропонує погляд на об'єкт управління – НІС як спроможну до самоорганізації відкрити інтерактивну адаптивну не чітко структуровану систему (“grey boxes”) із мережевою топологією та нелінійною варіативною поведінкою елементів. В практичному плані, концептуальні засади НІС створюють плідну основу для провадження на державному рівні науково-технічної й інноваційної політики.

НІС - це сукупність взаємозалежних організацій (суб'єктів господарювання) приватного й державного секторів, які індивідуально й у взаємодії один з одним обумовлюють генерацію, втілення, кастомізацію, комерціалізацію, поширення та трансфер нових знань і технологій. Водночас, НІС - це комплекс суспільних інституцій, що всіляко підтримують інноваційні процеси, мають міцне національне коріння, історично обумовлені ресурсне забезпечення, факторні переваги, поведінкові моделі, традиції, політичні й культурні особливості.

Сучасній НІС притаманні:

- множинність джерел інноваційних ідей та життєвих циклів інновацій;
- відкритість інноваційних процесів, ефективні механізми обміну внутрішніми та зовнішніми знаннями, міжнародний трансфер технологій та масовий інноваційний краудсорсинг;
- фокусування на контактному полі, зовнішніх коопераційних та конкурентних відносинах, прихованих знаннях;
- більш високий ступінь взаємозалежності суб'єктів інноваційної діяльності, що обумовлює потребу у координації та регулюванні

інноваційної діяльності на державному макрорівні й стратегічного управління інноваційним розвитком на мікрорівні економічної системи;

- діалектика внутрішньої конкуренції та кооперації бізнес-середовища, члени якого тісно взаємопов'язані один з одним горизонтальними та діагональними відносинами, взаємопереплетінням економічних цілей та інтересів. Передбачається, що за допомогою співпраці (кооперації, колаборації, партнерства, зокрема приватно-державного), ефектам різноманіття, масштабу та синергії можна домогтися значно більших результатів щодо протистояння зовнішнім конкурентам та загрозам, ніж витратити зусилля та ресурси, конкуруючи один з одним.

Основними задачами НІС є:

- створення сприятливого середовища для активізації інноваційної діяльності економічних суб'єктів та підвищення її результативності, зростання і покращення на внутрішньому ринку пропозиції інноваційних благ та підвищення попиту на них;

- інноваційно-інвестиційна підтримка стратегічних пріоритетів розвитку країни, розширене відтворення науково-технічного та інноваційного потенціалів національної економіки, знаходження консенсусу щодо напрямків та способів їх зміцнення, нарощування й реалізації;

- генерація постійного потоку нововведень на ринок, скорочення лагу перетворення інтелектуального продукту у його комерціалізовані форми;

- об'єднання інтересів держави й приватного сектора щодо використання досягнень науки у національному відтворенні. Завдяки процесовим інноваціям відбувається підвищення мультифакторної продуктивності праці, удосконалення технологічної структури національної економіки, збільшення обсягів виробництва, зростання якості життя та рівня суспільного добробуту, зокрема збільшення абсолютного обсягу і відносної частки валової доданої вартості у ВВП;

- посилення міжнародної конкурентоспроможності, підвищення статусних (рейтингових) позицій країни на світових ринках товарів і послуг,

насамперед на сегментах об'єктів прав інтелектуальної власності, високих технологій та high-tech продукції, збільшення привласненої їй резидентами глобальної інтелектуальної та інноваційно-технологічної ренти.

- інтеграція в глобальний науково-технічний та інноваційний простір без утиску стратегічних національних економічних інтересів;
- формування національної інноваційної ідеології та інноваційної культури, що забезпечують сприйнятливість суспільства до нових ідей, його готовність підтримувати й реалізовувати нововведення в усіх сферах життя.

Висновки. В умовах глобальної конкуренції лише країна, здатна обрати проривну конкурентну стратегію та успішно реалізувати свій науково-технічний та інноваційний потенціал, реально може претендувати на позиції конкурентного лідера, тренд- та прайс-мейкера світового ринку. Успішність вирішення задачі повернення України в коло світової економічної еліти, зміни вектору макроекономічної динаміки та наповнення її принципово новим смарт змістом безпосередньо пов'язана з розбудовою ефективною НІС, стратегічно орієнтованою на формування та посилення проривних і розвинутих міжнародних конкурентних переваг, безумовний протекціонізм національних інтересів та випереджальний технологічний розвиток.

Перелік посилань:

1. Цифровий вимір інноваційно-інформаційної економіки: монографія/ за ред. В.М. Тарасевича: Дніпро: ПМП «Економіка», 2021. 448 с.
2. Шевченко Л.С. Асиметрична конкуренція: гра за новими правилами. *Економічна теорія та право*. №1 (44). 2021. С. 66-84.
3. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Політика кластеризації як складова управління міжнародною конкурентоспроможністю національних економік. *Збірник матеріалів XIV Міжнародної конференції «Стратегія якості у промисловості і освіті» (4-7 червня 2018 р., Варна, Болгарія): у 2-х томах. Том 1.* Дніпро – Варна, 2018. С. 324 – 328.
4. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Економічна динаміка: сучасний зміст, інноваційний базис та настанови для політики розвитку. *Економічна теорія*. №2. 2024. С.5-24. <https://doi.org/10.15407/etet2024.02.005>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ, ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА
ІНФОКОМУНІКАЦІЇ**

Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
3-4 березня 2025 р.

Відповідальний редактор Л.І. Лозовська
Комп'ютерна верстка Л.В. Мала

Український державний університет науки і технологій

2025